

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum fuerit aliqua causa huius vnionis in genere
dispositionis, seu causa dispositiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Unionem ad corpus, ergo ad illam sic subsistentem non concurrir Beata Virgo, subsistebat autem anima Christi in illo priori per subsistentiam Verbi, ergo Beata Virgo non concurrir ad unionem illius animæ cum subsistentia Verbi. Et simile argumentum proportionaliter fieri potest ex parte corporis, seu materiæ. Vnde confirmatur, quia aliz matres non attingunt per specialem efficientiam ad ipsam subsistentiam ut sic, sed supponunt animam prius natura creatam, & subsistentem, & similiter materiam, & illarum unionem efficiunt, & ita produci- tur homo, ergo similiter dicendum est de Beata Virgine, quia nec Scriptura nec sancti illi tribuunt maiorem concursum, quam necessarius sit, ut sit verè mater Dei & hominis, ad quod hæc instrumentalis efficientia, necessaria non est, imo neq. aliquid con- fert, ut Beata Virgo fuerit verè mater Dei quia con- cursus matris non est instrumentalis, sed principalis in suo genere. Quocirca loquendo de prima effe- ctione huius mysterij verisimilius est à solo Deo fu- isse factam, nulla media creatura, quæ principaliter, vel instrumentaliter attingeret ipsam actionem su- pernaturalem, quæ facta est unio humanitatis ad Verbum, & Beatam Virginem solum concurrisse ad unionem naturalem animæ, & corporis, & hæc rati- one esse matrem Dei, & hominis, ut infra suo loco di- cetur lacius.

*Num Chri-
sti humani-
tas in sua
nutritione
efficietur
aigerit unio-
nem partium
materiæ ad
Verbi subsi-
stentiam.*

Dixi semper, sermonem esse de prima effectione huius mysterij propter duo dubia, quæ hic incidere possunt. Primum est de unione partium materiæ ad subsistentiam Verbi, quæ per nutritionem facta est à principio conceptionis Christi Domini, usque ad fi- nem vitæ mortalis illius, illa enim unio hypostatica erat, quamvis partialis, ex parte rei assumptæ, nam ex parte Verbi tota subsistentia divina cuiuslibet parti materiæ unita est, vnde de illa quasi continua unio- ne & successiva dubitari non immerito potest, an fi- eret immediate à Deo, an per humanitatem tanquàm instrumentum. In quo nihil certum definire pos- sum video enim utrumq. modum esse possibilem, & nullum habeo principium, quo alterutram par- tem istius definitam, quia quod humanitas habuerit hanc instrumentalem actionem, absolute non est necessarium, ut Christus potuerit se modo naturali, & vitali nutrire, & augere: quia ad hoc satis est, quod propria virtute sua disponderet materiam alimenti, & conuerteret illam in substantiam suam, quamvis in instanti conuersionis, & fortasse prius natura, quam materia alimenti informaretur anima per a- ctionem solius Trinitatis illa materia vniretur hy- postatice subsistentiæ Verbi, in quam Christus sta- tim in eodem instanti inducebat formam suam. Quæ quam vero hoc necessarium nō sit, cum tamen non repugnet, hanc instrumentalem vim communica- tam esse humanitati Christi, non est improbabile il- lam habuisse, cum in hoc genere habuerit summam quandam participationem diuinæ omnipotentia, ut infra q. 13. dicemus.

*Num verba
consecratio-
nis possint
habere effi-
cientiam
in hac unio-
nem hypo-
staticam.*

Alterum dubium erat, propter verba consecra- tionis, suppono enim ut probabilem sententiam, verba illa habere vim instrumentariam ad efficien- dum corpus Christi, non tantum quoad præsentiam, sed etiam quoad ipsam substantiam corporis. Ex hac enim sententia sequitur per illa verba fieri ipsum corpus prout est in rerum natura, atque adeo prout unitum est Verbo: vnde fit, per illa verba etiam fieri ipsam unionem, non quidem primo, sed secundo, quia iuxta hanc sententiam non repugnat idem se- mel factum etiam si existat iterum fieri. Quod ita etiam declaratur, quia ex vi verborum, ita fit cor- pus sub speciebus, ut per concomitantiam speciali- ter ibi etiam existat persona Verbi, ut subsistens in tali corpore, ergo ex vi verborum ponitur ibi cor- pus, ut unitum personæ Verbi, ergo ex vi verborum efficitur ipsa unio, eo modo quo efficitur ipsum

corpus. Et ita mihi videtur esse consequenter in ea sententia dicendum, quam vero illa probabilis sit in materia de Eucharistia dicemus.

SECTIO II.

*Utrum fuerit aliqua causa huius unionis in genere di-
spositiois, seu cause dispositiue.*

Tripliciter intelligi potest aliquam dispositio- nem ad unionem concurrere: vno modo tan- quam ex natura rei ita necessariam, ut unio habeat cum illa naturalem connexionem, scilicet, ut posita tali sufficienti dispositione, statim veluti necessario, & ex natura rei unio consequatur, quomodo intel- ligere possumus, vltimam dispositionem humani corporis concurrere ad unionem animæ cum ipso atque ita referuntur quidam dicentes, fuisse neces- sariam aliquam dispositionem in humanitate, ut Verbo iungeretur, indicat Gabriel in 3. distinct. 2. imo opinio eius supra tractata disputa. 6. sectio. 2. vi- detur adhuc alludere. Sed in hoc sensu est hæc sen- tentia omnino improbabilis, quamquam non possit, ut hæretica vel erronea damnari, quia etiam illa po- sita, posset saluari vera unio substantialis, & quid- quid fides docet de hoc mysterio: Ratio vero contra illam est, quia in genere loquendo, ad composicio- nem ex natura, & supposito, nulla concurrir dispo- sitio huiusmodi, ut per se evidens est, nec specialiter in hac unione potest, vel reddi ratio cur talis dispo- sitio necessaria sit, vel fingi qualis sit, quia talis dispo- sitio deberet esse accidentalis, & consequenter infe- rioris ordinis, quam sit hæc unio. Deinde, quando forma, & dispositio ita se habent, ut ad ipsam dispo- sitionem unio formæ naturaliter consequatur, ne- cesse est, ut & forma, & dispositio sint aliquo modo eiusdem ordinis, & ut formæ ipsi connaturalis sit unio ad subsistentiam sic dispositum, ut patet discus- sendo per omnes uniones ac similes dispositiones: at vero in proposito Verbum est alterius rationis in ratione subsistentiæ, ab omni forma accidentali, & non postulat ex natura sua hanc unionem cum na- tura creata quomodounque illa disposita sit: ergo. Denique multa ex argumentis supra factis contra Gabrielem, possunt hic applicari: quia scilicet nulla accidentalis forma inherens humanitati potest ne- cessitate Verbum ad hanc unionem, ut per se vide- tur evidens, neque etiam humanitatem ipsam, quia talis forma non habet repugnantiam cum subsisten- tia creata ipsius humanitatis, vnde quantum est de se manere posset in humanitate existente in proprio supposito, ergo ex natura sua non infert hanc unio- nem.

Alio modo intelligi potest hæc dispositio, tan- quam omnino necessaria ad unionem, non quia ex illa necessario sequatur, sed quia illam necessario præsupponat, & hoc modo videtur asserere hanc sententiam Alesius 3. par. q. 7. memb. 2. art. 1. quæst. 11. memb. vlt. q. 12. membr. 1. & eandem tribuit supra Gabriel illis autoribus, qui tenent, solam naturam rationalem, esse capacitatem huius unionis, sed im- merito, quia non necessario unum sequitur ex alio. Fundamentum huius sententia esse potest, quia na- tura de se non est apta ad hanc unionem, ergo debet eleuari, & fieri apta per aliquam dispositionem, quam Alesius vocat gratiam unionis: & interdum indicat esse gratiam habituales, ut ordinatam ad unionem, interdum vero, esse aliquam aliam superio- rem qualitatem. Sed hæc sententia etiam est impro- babilis & sine fundamento, quia nulla qualitas acci- dentalis potest reddere naturam capacem huius unio- nis, si capax ipsa de se non sit. Primo, quia substantia diuina vniri debet immediate, cū ipsa substantia huma- nitatis, ergo in illa secundū se debet esse capacitas ad unionem.

vnionem. Deinde, quia vnio non fit immediate tantum cum anima, sed etiam cum ipsa carne, nulla autem gratia fingi potest, quæ sit forma accidentalis, & materia inherens, quæ conferat illi hanc capacitatem. Denique, quia ut dictum est nulla forma accidentalis excludit propriam substantiam ipsius humanitatis, ergo nulla constituit illam capacem alterius substantiæ. Et hic possunt accommodari alie rationes supra factæ, quod hæc compositio ex natura, & supposito, neq; ex communi ratione sua fit per dispositionem vel capacitatem accidentalem, neq; ex speciali ratione, & perfectione huius vnionis ad Verbum, potest medio accidenti hæc capacitas dari. Sicut ergo ipsa vnio substantialis est, ita capacitas ad illam est immediate in ipsa natura substantiali per se ipsam, est tamen obediens, & non naturalis, sicut etiam capacitas animæ ad gratiam est immediate in ipsa substantia animæ, vel ad charitatem in ipsa voluntate.

Quod si anima per se ipsam est capax huius vnionis, nulla fingi potest necessitas, cur gratia habitualis ad illam requiratur. Quia neq; illa necessitas oriri potest ex communi ratione potentie obediens, & actus supernaturalis: alias ad ipsam etiam gratiam habitalem esset necessaria simpliciter alia dispositio prævia in substantia animæ; & de illa quæram, an sit naturalis, an supernaturalis. Nam, si naturalis est, est impertinens, & tantum per obediensalem capacitatem poterit ad supernaturalem formam cooperari. Si vero est supernaturalis, ad illam erit necessaria alia dispositio; & ita procedetur in infinitum; nec inchoari poterit vnio inter potentiam obediensalem, & actum supernaturalem, nisi inter aliqua immediate fiat sine prævia dispositione. Et hæc ratio de habitu charitatis etiam procedit, ac de fide, & de lumine gloriæ, & similibus. Neq; etiam potest illa necessitas oriri ex speciali ratione huius vnionis, quia licet superior sit reliquis, tamen nulla ratio assignari potest, cur talem dispositionem requirat. Imo nec declarari potest, quid hæc dispositio conferat, eum ex natura sua non ordinetur ad vnionem hypostaticam, vt per se notum est; neque augeat capacitatem obediensalem, quæ ex se immutabilis est. Maxime cum ostensum sit, vnionem hanc ad substantiandum, ex genere suo nullam dispositionem postulare; & hancmet vnionem sine tali dispositione cum materia fieri.

Tertio modo potest hæc dispositio poni, solum vt congruum ornamentum humanitatis. Verbo vniendæ iuxta quem modum, talis dispositio non est proprie Physice attingens ipsam vnionem, sed est quasi ex decencia quadam prærequisita, & hoc modo ponunt hanc dispositionem, quam dicunt esse ipsam gratiam habitalem perfectissimam, graues Theologi in 3. distinctione 2. Diuus Thomas, quæstio secunda, articulo secundo. Bonaventura articulo tertio, quæstione 2. Paludanus quæstio, secunda, articulo tertio. Gabriel, quæstio vnica, articulo secundo. Chartusius, quæstio, quinta. Marfil, quæstio, decima, articulo primo, ad primum dubium; & eandem indicat Alenf. 3. part. quæstio, quarta, membro quinto. Fundamentum esse potest, quia optime fieri potuit, vt humana natura, prius natura quam assumeretur, per gratiam vel alias bonas qualitates ornaretur, & hoc decuit, ergo ita factum est, quia de se acnude sumpta, videtur non esse decenter præparata ad excellentem vnionem. Propter quam causam licet in proprio supposito, cui per se est proportio, illam non requirat, hic tamen est specialis ratio, propter excellentiam diuini suppositi. Maior probatur, quia humanitas prius natura exitit quam assumeretur, & fuit capax actionis, & passionis seu mutationis in ordine ad hanc vnionem, ergo & dispositionis. Et confirmatur primo, quia ex parte corporis possumus intelligere pulchritudinem, vel o-

Fr. Suarez Tom. 1.

primam eius formationem antecessisse per modum congruæ dispositionis, ergo ex parte animæ idem intelligi potest de pulchritudine spirituali, quæ per gratiam fit. Confirmatur secundo quia gratia præfertur quæ est in essentia animæ, non ordinatur immediate ad operationem, sed ad conferendum animæ quoddam esse diuinum, simile diuinæ naturæ, cuius ipsa est participatio, sed per esse naturæ seu per participationem eius optime disponitur res ad esse personale ergo, &c. Tandem confirmatur, quia vel implicat contradictionem, huiusmodi dispositionem præcedere, vel non. Primum horum à nemine asseritur; Quæ est enim repugnancia? Si autem non implicat, dicendum videtur ita factum esse, quia hoc est decentius, & quia in hoc mysterio mensura operandi est potestas facientis.

Nihilominus dicendum est, hanc vnionem non esse factam media aliqua dispositione proprie dicta, quæ fuerit causa illius. Hæc sententia sumitur ex Diuo Thoma hic articulo 10. & infra quæstio, 6. articulo sexto, & quæstio, septima, articulo decimo tertio. Secundo in 3. distinct. 2. quæst. secunda. Ricardus articulo 2. quæst. 3. Durando quæst. 3. Et eadem tenent Capreol. Caietan. & omnes Thomistæ. Er probatur primo hæc conclusio, quia hæc dispositio, vel debuit præcedere in anima, vel in corpore, neutrum dici potest ergo. Cōsequentiā probatur, quia licet aliqua dispositio possit præintelligi in humanitate, tamen necessario debet in ea esse, vel ratione animæ, vel ratione corporis & ita omnis dispositio, quæ fingi potest sub illo duplici membro comprehenditur, præsertim cum supponamus, vnionem prius natura factam esse ad partes, quam ad totum, seu ad totum mediis partibus. Probatur ergo minor, & de anima quidem probatur primo, quia talis dispositio non potuit esse nisi aliquis habitus infusus, vel essentia, vel potentia animæ, sed hoc esse non potuit, quia habitus cū sit accidens supponit esse simpliciter, illa autem anima ante assumptionem non habuit esse simpliciter, cum per vnionem fuerit ad hoc esse assumpta. Hac ratione vtuntur Thomistæ, sed iuxta eorum opinionem non videtur multum efficax, quia ipsi concedunt, dispositiones prius natura præparare materiam ad formam, quamuis per formam deatur materiæ esse simpliciter, ergo similiter dici posset in præsentia. Deinde iuxta nostram sententiam, videri potest infirma hæc ratio, quia ponimus per creationem prius natura habuisse animam illam existentiam substantialem, quam fuerit vnita ad substantiam, ergo per illam existentiam potuit esse capax huius dispositionis.

Nihilominus hæc ratio videtur mihi sufficiens, quam ita explico, quia anima rationalis ex natura sua prius natura subsistit, quam accidentaliter perficiatur, ergo etiam anima Christi prius natura subsistit in Verbo, quam accidentaliter perficiatur, ergo per nullam accidentalem formam potest disponi, & præparari ad illam vnionem. Antecedens patet, primo, quia substantia est modus magis intrinsecus formæ subsistenti, quam omne accidens eius, unde si illa resultat, vt sup. diximus, prius natura resultat, quam omnis passio, vel perfectio accidentalis, quia pertinet ad cōplementum ipsius substantiæ. Si vero sit ab ipso agente generante vel creante, etiam illius actio non intelligitur omnino cōpleta, & terminata, donec attingat ipsam substantiam, quia illa actio tendit primo ad producendam substantiam suo modo completam in suo genere. Secundo, quia nulla dispositio accidentalis est causa ipsius substantiæ, seu naturalis cōpositionis ex natura, & substantia, quia cum talis substantia solum sit modus intrinsecus ipsius naturæ, qui per se intime illi coniungitur, nullo mediante alio modo vnionis, non potest magis intelligi dispositio medians inter natu-

X 3

ram,

Vnio hypostatica sine media dispositione facta est.
D. Thom.
Secus.
Ricard.
Durand.
Capreol.
Caietan.

D. Thom.
D. Bonau.
Palud.
Gabr.
Chartus.
Marfil.
Alenf.

ram, & subsistentiam, quam inter quantitatem & figuram suam. Iam ergo ex hac parte nulla dispositio est prior ipsa subsistentia. Aliunde vero subsistentia est aliquo modo causa accidentalium perfectionum, quatenus substantia est subiectum earum, & subsistentia est complementum substantiae: atque adeo conditio praerequisita in tali subiecto. Prima vero consequentia probatur, tum quia cum per hanc unionem anima sit assumpta ad subsistendum, debuit eo ordine naturae uniri, & assumi, quo de se deberet subsistere proprio termino, nam sicut modus proprius subsistentiae est maxime intrinsecus, ita modus existendi in alieno supposito, est maxime intrinsecus & substantialis. Tum etiam, quia prius natura est impedita subsistentia propria in anima Christi, quam intelligatur perfecta per gratiam accidentalem, quia cum illa subsistentia ex natura sua sit prior, si non fuisset impedita, etiam de facto antecessisset, sed non impeditur nisi per unionem ad verbum; ergo haec unio in eodem signo naturae facta est, in quo deberet esse propria subsistentia, & ideo impossibile est, ut aliqua dispositio accidentaliter ordine naturae antecesserit. Et confirmatur quia si habitualis dispositio potuisset praecedere, eadem ratione etiam potuisset actualis, quae est per operationem, ergo posset illa anima mereri saltem de congruo suam unionem, quod statim ostendimus esse falsum.

Secundo principaliter probatur haec sententia, quia si aliqua potuisset esse haec dispositio maxime gratia habitualis; nulla enim est excellentior qualitas, nec magis ornans animam, sed haec non, quia data est ratione unionis, ut proprietates consequens illam, iuxta illud Ioan. 1. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnguenti a Patre, plenum gratiae & veritatis.* Quod dupliciter declaratur, primo, ex modo loquendi per causales propositiones. Christi enim humanitas non ideo fuit assumpta, quia fuit tam grata, sed potius est contrarium, quia assumpta fuit, ideo tanta gratia ornata est. Secundo; propter hanc causam gratia habitualis Christi non est gratia adoptionis, quia datur ratione unionis non tanquam extranea, & intrinseca, sed tanquam proprietates debita ratione unionis.

Dices, non repugnat eandem qualitatem esse proprietatem manantem ex forma, & disponentem ad illam, atque adeo posteriorem in genere causae efficientis, & priorem in genere causae materialis, ita ergo posset dici in proposito. Respondent aliqui, antecedens esse verum in qualitatibus quae simul sunt proprietates, & passibiles qualitates, ut est calor, verbi gratia, gratiam vero non esse passibilem qualitatem. Sed haec mihi fallor est petitio principij, nam gratia de se etiam non est proprietas manans ex aliqua forma, seu ex aliqua priori gratia, unde quatenus per propriam actionem per se primo fieri potest, potius habet modum passibilis qualitatibus, quam proprietatis, quando vero coniungitur cum gratia unionis dicitur proprietas eius, quia ratione illius datur, cur ergo negatur esse passibilis qualitas? Certe si ratio huius redditur, solum quia non disponit ad unionem; principium petitur, nam hoc est quod agimus. Si vero ratio detur, quia est proprietas contra hoc procedit ratio facta. Respondeo ergo, duplicem esse dispositionem formae, alteram aptantem subiectum ad formam, & prius tempore vel natura praeparantem illud, & de hac dispositione hic agimus, quam nego esse posse proprietatem consequentem formam, quod D. Thomas, dicta quae 7. artic. 12. ad secundum indicavit, dicens. In iis quae in instanti sunt, proprietates consequentes formam non intelligi naturam illam antecedere. Hoc ergo modo gratia habitualis est proprietas gratiae unionis, & non dispositio ad illam. Alio tamen modo potest dici dispositio, non praeparans subiectum ad for-

mam, sed ornans subiectum informatum, & perficiens, ut melius se habeat, vel ut melius operetur, & hoc modo potest proprietates manans ex forma dici dispositio, & sic etiam gratia habitualis potest quodam modo dici dispositio humanitatis unitae Verbo, non ad unionem, sed ex unionem, quomodo D. Thomas, infra, q. 7. artic. 12. in corpore & ad secundum dicit, hanc gratiam in Christo ordinari ad unionem, ut ad finem, non cuius gratia (sic enim ordinatur ad operationem) sed ut ad finem cui, quia scilicet deseruit, & congruit unioni, quo modo etiam, q. 8. artic. 5. ad 3. dicit gratiam habituales efficere congruitatem ad unionem, non antecedenter sed consequenter, sicut si Rex ducat uxorem vilis conditionis, & ideo illa ornet cultu regio; vel sicut pulchritudo est dispositio corporis humani perficiens, & ornans, non praeparans. Idem habet D. Tho. q. 29. de verit. art. 2.

Ultimo probatur, quod neque ex parte corporis potuerit praecedere propria aliqua dispositio ad unionem. Primo quidem propter rationem factam de subsistentia; quae ordine naturae antecessit formas accidentales, illa enim etiam in materia focum habet. Secundo quia omnis dispositio quae potuit antecedere in corpore Christi, praesertim passibili (quale fuit assumptum) est inferioris ordinis, & mere naturalis, unde non proprie potuit esse dispositio proxima ad unionem. Dices. Saltem potuit esse dispositio ad talem formam rationalem. Constat enim corpus seu materiam, ex qua humanitas Christi concepta fuit, non fuisse unitam Verbo, nisi quatenus erat corpus humanum, id est, & organicum, & ultimo dispositum ad talem animam rationalem, ergo necesse est in illa materia, vel corpore antecessisse aliquas dispositiones, non quidem praeparantes proxime illam materiam ad unionem, hypostaticam, sed ad formam rationalem: quia non propter se assumebatur materia, ut sic, sed ut pars humanitatis, quae includit praedictas dispositiones. Si autem ratio illa sumpta ex parte subsistentiae, quod debeat ordine naturae antecedere dispositiones accidentales esset efficax, etiam istae dispositiones materiae ad formam non potuissent natura antecedere unionem.

Respondetur, si loquamur de accidentibus, seu qualitatibus, quae toto tempore antecedunt ante instantis generationis, illae oprime potuerunt tempore praecedere in materia, ex qua formatum fuit corpus Christi, quia toto illo tempore subsistebat subsistentia creata sub forma sanguinis: si vero loquamur de dispositionibus ultimis, quae sunt in instanti generationis, sic loquendo consequenter, philosophice dicendum est has dispositiones simpliciter non praecessisse ordine naturae in materia corporis Christi ante unionem, sed illam materiam in illo instanti fuisse assumptam, ut in eodem vel ultimo disponenter ad formam rationalem, & consequenter in eodem instanti ea informaretur: vel est contrarium ut per formam rationalem etiam Verbo unitam informaretur, ad quam statim ordine naturae consequenter dispositiones ultimae conservantes seu perficientes compositum ex materia & forma, iuxta varias Philosophorum opiniones de ordine causalitatis & naturae, qui inter formam & ultimam dispositionem servatur. Et hoc satis est ut dicatur corpus CHRISTI assumptum ut humanum, ut infra quae 6. latius dicturi sumus. Dices, dispositiones ultimae iuxta probabiliorum Physicam opinionem sunt eadem numero qualitates cum dispositionibus remotis: ergo cum haec prius tempore inhaerent materiae, necesse est, ut in instante conceptionis Christi manserint in eadem materia, etiam pro quolibet signo naturae prius quam assumere Verbo. Respondetur negando consequentiam, quia prout conservantur in illo instanti, ordine

Omnino

Respondetur

naturæ supponunt vnionem ad Verbum, vt latius A
dicam inferius, qu. 6. disp. 17. sect. 6.

Ad fundamentum tertie sententie ex dictis faci-
lis est responsio. Nam quia humana natura nude
sumpta, non est per se sufficienter ornata, prout de-
cet personam Verbi, ideo congruentissimum fuit,
vt haberet optimas dispositiones, & perfectiones
consequentes vnionem. Quod autem illæ ordine
naturæ in humanitate præcesserint, & vix fieri po-
tuit (vt ostendimus) & non oportuit, nam potius de-
cuit, vt substantialis coniunctio Verbi ad humani-
tatem antecederet omnem accidentalem influxum,
vt ipsum Verbum esset fons totius boni manantis in
humanitatem illam. Nec refert, quod prius natura
humanitas, seu anima extiterit, quia oportet vt sub-
sistentia prius natura antecedat, vt ostensum est. Ne-
que etiam est argumentum simile de actione, vel mu-
tatione, qua fit ipsa vnio, quia hæc est veluti via ad
subsistendum in alieno supposito, & ad impedi-
endam propriam subsistentiam, & ideo propter hunc
intrinsicum ordinem, necesse est, vt ratione vel natura
sit prior, quam vnio in facto esse. Aliæ vero actio-
nes, vel qualitates accidentales non habent hunc
ordinem ad vnionem, vel subsistentiam, sed potius
ex natura sua illam supponunt, & propter hanc cau-
sam non potest esse similis ratio.

Et per hæc ad confirmationes alias satis respon-
sum est; præterquam ad vltimam, in qua inquiritur,
an de potentia absoluta potuerit gratia habitualis
(& idem est de similibus qualitatibus) ordine natu-
ræ antecedere vnionem tanquam dispositio ad il-
lam: nam discursus factus vel efficax non est, vel ab-
solutam. Solutè procedit de quacunque potentia, quia fieri nul-
lo modo potest, quin substantia sit magis intrinseca
naturæ quam accidentia. Nec fieri etiam potest, quin
accidentia, quantum est ex se, subsistentiam præ-
supponant qui ordo immutari non potest, quia na-
tura subsistentiæ & accidentium semper eadem ma-
net; & in eo ordine solo consistit, quod vnum sit
prius natura alio. Et confirmatur præterea ex dictis,
nam, si Deus potuit facere, vt gratia habitualis esset
dispositio ad vnionem; vnde constare potest, id non
fecisse? Pender enim ex eius libera voluntate: non
potest autem efficaci ratione ostendi, qualis illa vo-
luntas fuerit, quia nullus est effectus, qui necessario
illam ostendat. Si autem congruentis vtendum est,
non minus efficaces afferri possunt ad suadendum,
voluisse Deum ordinare gratiam Christi habitua-
lem, vt esset conueniens dispositio ad gratiam vnio-
nis. Primo, quia, licet gratia habitualis ex natura
sua non sit dispositio ad superiorem gratiam; ta-
men ei non repugnat ad hoc munus ordinari ex in-
tentione extrinseci agentis: ergo hoc ipso, quod De-
us tanquam supremum agens voluit, vt eam gratia
habitualet & vnionis humanitati Christi cō-
ferre, pertinuit ad sapientiam eius, eas veluti con-
iungere seu subordinare omnibus modis, quibus
id conuenienter fieri posset, est autem valde conue-
niens, vt inferior gratia ad superiorem ordinetur
tanquam dispositio ad formam. Secundo, quia in
Beata Virgine ordinavit Deus gratiam habitualet,
vt dispositionem conuenientem ad conceptionem
Filij Dei: imo omnis gratia & fauores seu priuilegia
gratiæ concessa p̄fiscis Patribus, & præcipuis pro-
genitoribus Christi, imo & vniuerso populo Israe-
litico, fuit veluti quædam dispositio & præparatio
ad Christi incarnationem: ergo multo magis cre-
dendum est, ipsammet humanitatem assumendam
à Verbo fuisse ornata ac præparatam illa perfe-
ctissima dispositione, si hoc fuit possibile. Tertio
randem declaratur humano exemplo, nam, si Rex
ducturus esset uxorem inferioris conditionis, prius
quam illam duceret, eam, quantum posset, ornaret
ac nobilitaret: sic ergo Verbum assumpturum hu-
manitatem, credendum est, prius illam deificasse

per gratiam sanctificantem si id fieri potuit: ergo è
contrario, si id factum non est, non est alia ratione
prætermisum, nisi quia fieri non potuit: vel (vt pro-
prius loquamur) quia humanitas, vt prior sub-
sistentia propria & vnione, quæ illam impediatur, seu
suppleat vicem eius, non est capax talis dispositio-
nis, præparantis illam ad vnionem. In contrarium
autem est primo, quia videtur nouum & inusitatum
dicere, hoc esse impossibile; quæ est enim in hoc im-
plicatio contradictionis? Secundo, à simili declaro
nullam esse, nam, cum gratia vnionis & gratia ha-
bitualis in eodem instanti collatæ sint animæ Chri-
sti, nulla est repugnantia, quod per gratiam habitua-
lem tanquam per instrumentum Deus effecerit gratia
vnionis: suppono enim ex dictis sectio. præced.
non repugnare assumi creaturam vt instrumentum
Phyficum ad hunc effectum: quod si alijs non repu-
gnat, nec repugnabit gratiæ habituali secundum se;
quia non est illa magis inepta vel improportiona-
ta, quam aliæ res vel qualitates: imo, quo propi-
quior est supremo ordini rerum, eo videri potest
magis apta vel minus repugnans. Quod si gratiæ vt
sic non repugnat, nec gratiæ illi, quæ animæ Christi
infusa est repugnauit in instanti incarnationis, cum
in illo habuerit existentiam & entitatem suam. Po-
tuit ergo de potentia absoluta esse prior natura, quæ
gratia vnionis, ergo eadem ratione potuit esse dis-
positio ad illam, vel ad subsistentiam Verbi vt com-
municandam humanitati: nam iuxta principia etia
Philosophica causalitas dispositiua & effectiua
non repugnant simul conuenire eidem formæ: imo
dispositio præuia, si sit vltima, communiter credi-
tur esse instrumentum ad introducendam formam.
Quod si potest Deus, vtamque causalitatem simul
conferre gratiæ habituali respectu vnionis, poterit
etiam illam ordinare per modum dispositionis sine
causalitate effectiua, quia nulla est necessaria con-
nexio inter illas causalitates: & quia, si non repu-
gnat gratiam accidentalem esse priorem natura sub-
sistentia seu substantiali vnione, non est cur repu-
gnet habere hanc prioritatem solum in genere cau-
sæ dispositiue. Tertio declaratur à simili, quia cau-
sa dispositiua non est semper Physica, sed interdum
moralis, vt patet de actu contritionis, qui est in vo-
luntate respectu gratiæ habitualis, quæ in essentia
animæ infunditur: & tamen ille ordo vel habitudo
moralis sufficit ad prioritatem naturæ, sic adeo vt
multi existiment, non posse actum contritionis esse
dispositiue procedere ab habitu ad quem disponit, solum
propter prioritatem naturæ, quam in genere dispo-
sitionis habet respectu illius: ergo similiter in præ-
senti, quamuis gratia habitualis non sit Physica di-
positio ad gratiam vnionis, vt re vera non est, quod
maxime videntur conuincere rationes superius fa-
ctæ in confirmationem nostræ sententiæ, nihilomi-
nus poterit Deus ea vti tanquam congruente dispo-
sitione morali, vt humanitas sit decenter præparata
ad vnionem: & hoc satis erit ad quandam naturæ
prioritatem.

In hac difficultate, certum in primis videtur, non
posse fieri, etiam de potentia absoluta, vt gratia vel
ex se, vel ex aliqua elevatione diuina, sit dispositio
Physica & quasi naturalis ad vnionem hypostati-
cam. Hoc constabit facile, si declaretur, in quo con-
sistat ratio huiusmodi Physicæ dispositionis præuiæ
ac præparantis subiectum ad formam (de hac enim
loquitur.) Non enim consistit in hoc solum, quod
ipsa sit forma Physicæ ac realiter actuans subiectum
ac perficiens illud (hoc enim habet etiam dispositio
moralis) sed vltra hoc requiritur, vt inter illam &
formam sit intrinseca, realis, ac naturalis connexio,
vt supra etiam dictum est. Ita vt, si illa dispositio sit
vltima, vt est illa, de qua agimus, nec sine illa possit
seruata rei natura, introduci forma, neque etiā possit
illa posita, non introduci forma, quæ ob naturalem

Implicat, hæc
bitualis
gratiam esse
Physicam
dispositionem
ad vnionem
hypostati-
cam.

connexionem debetur subiecto ex vi talis dispositionis. Quia descriptio physicae dispositionis non aliter probatur, quam ex communi usu Philosophorum, ex quo huiusmodi descriptiones petendae sunt, quia potius sunt explicationes terminorum, quam rerum. Nec posset facile alia ratio physicae dispositionis excogitari. Constat autem, gratiam habitua- lem ex se non habere realem connexionem cum gra- tia unionis, ut probant manifeste rationes factae. Et amplius declaratur, quia gratia habitualis, in quan- racumque intentione existat, est inferioris ordinis a gra- tia unionis, & natura sua compossibilis est cum sub- stantia creata: ergo ex natura sua nec determinat subiectum, in quo inest, ad unionem hypostaticam; neque illi debetur debito connaturalitatis. Et confir- matur, quia gratia habitualis ex vi suae specificae na- turae non ordinatur ad gratiam unionis, sed ad vi- sionem beatam, qua consecuta, dicitur consumma- ta, quia iam est in suo proprio & connaturali statu: ergo ex se non est connaturalis dispositio postulans gratiam unionis. Rursus est contrario gratia unionis talis est, ut non requirat physicam dispositionem in subiecto, propter rationes supra factas, scilicet, quia illa dispositio nec conferre potest ad remouendum impedimentum contrariae formae, vel dispositionis, quia nullum est tale impedimentum, nisi fortasse substantia propria naturae assumenda, quae per nullam accidentalem dispositionem excludi potest. Nec etiam conferre potest ad praeparandam physi- cenaturam hypostaticam vniendam, quia illa natura ex se habet capacitatem obedientialem, quae neque augetur, neque immutatur propter dispositiones acci- dentales, quae non possunt etiam physice deseruire ad ipsum actuale vinculum inter naturam & perso- nam, tum quia hoc vinculum est omnino substan- tiale; tum etiam quia unio, cum substantialis sit, non potest immediate recipi in gratia accidentali, sed in ipsa substantia naturae. Unde confirmatur tandem, quia unio hypostatica natura sua non pendet a gra- tia habituali: sicut nec substantia propria pendet ab aliqua praevia dispositione naturae. Atque hinc tandem concluditur, non potuisse Deum adiunge- re his gratis hoc vinculum seu habitudinem dispo- sitionis physicae & formae: quia non potest immuta- re earum naturas seu essentias, in quibus nulla talis connexio vel habitudo reperitur. Itaque, quia vel Deus id faceret addendo aliquid gratiae habituali, vel ni- hil addendo. Neutrum dici potest. Primum proba- tur, tum quia intelligi non potest, quale esse posset illud additum, nisi fortasse aliqua magna & excel- lens intentio, de qua ita procedunt rationes factae, sicut de ipsa gratia; tum etiam, quia, si aliquid aliud esse fingatur, praeter intentionem, iam illud non esset gratia habitualis, sed aliqua alia dispositio, contra quam poterunt applicari eadem rationes, quia etiam illa esset accidentalis dispositio, & inferioris ordinis. Altera pars probatur, quia gratia eodem modo se habens, eodem modo disponit subiectum. Dices, cur potest Deus per qualitatem aliquam, nihil ei ad- dendo, physice aliquid efficere, quod illa qualitas ex natura sua facere non poterat, & similiter non pote- rit per aliquam qualitatem eodem modo se habentem, & nihil ei addendo, physice disponere subie- ctum ad aliquam formam, quamuis illa qualitas ex natura sua non possit eum effectum conferre in eo genere causae? Respondetur, rationem differentiae esse claram, nam forma non disponit physice nisi in- formando subiectum cum tali proportionem ad aliam formam, effectus autem formalis, cum sit maxime intrinsecus, non potest variari, forma inuariata manente, effectus autem in genere efficientis cum sit extrinsecus, variari potest. Unde ad effectum for- malis non est in rebus potentia obedientialis sed naturalis tantum, secus vero est ad efficiendum, ut infra quaestione 13. videbimus. Existente autem ea-

dem forma & eodem effectui formali, necesse est, ut sit etiam eadem proportio ad aliam formam, quia haec nihil aliud est, quam relatio quaedam, vel ad modum relationis, quae necessario confurgit, posito fundamento & termino: unde his eodem modo se habentibus, illam etiam eodem modo se habere necesse est. Hac ergo de causa nullo modo fieri po- test, ut gratia habitualis sit Physica dispositio ad unionem.

An vero alio modo poterit esse dispositio quasi moralis, videndum superest. Quibusdam enim vi- detur non repugnare, quod per extrinsecam ordi- nationem agentis gratia potuerit esse dispositio pre- parans animam ad unionem, solum, quia Deus volu- erit ita unam gratiam ad aliam ordinare. Primo, quia in hoc nulla apparet implicatio contradictionis, ut argumenta supra facta declarant; & quia sicut Deus libere confert haec dona, ita etiam liberum ei est vnum eorum ad aliud ordinare prout ipse voluerit. Secundo quia alias, neque etiam posset Deus conferre Christo gratiam habitualement, ut proprietatem con- sequentem unionem; maxime, si supponamus, quod ostendimus infra, gratiam habitualement non manere Physicam a gratia unionis. Sequela autem patet, quia gratia habitualis ex se & ex natura sua non postulat ut sit proprietates gratiae unionis, neque unquam est proprietates Physicae: ergo, si Deus sua voluntate facit ut sit proprietates morales, poterit etiam facere ut sit morales dispositio: vel, si hoc non potest, neque illud poterit. Tertio in hunc modum declaratur, nam, licet gratia unionis Physice non pendeat a gratia habi- tuali, Deus tamen potuit facere ut moraliter pen- deat, quasi per denominationem ab extrinseca volun- tate agentis, quia potuit hac lege velle, humani- tati conferre gratiam unionis, si esset ornata tante gratia habituali, & non alias: nulla est enim in hoc repugnantia: hoc autem genus dependentiae ad dis- positionem pertinet. Quarto, potuisset Deus, huma- nitatem Christi in eam modum declarare, & ordi- nare, ut suis adhibuit tantam gratiam obtineret, qua se disponderet ad unionem hypostaticam tali tem- pore vel momento recipiendam, quod omnes ad- mittunt, quia nulla est repugnantia, ut infra sect. 5. patebit: ergo in vno instanti potest Deus sua volun- tate hanc gratiam cum hoc ordine dispositionis con- ferre. Ultimo, quamuis hoc sit possibile, non sequi- tur ita factum esse, quia alius ordo est magis con- sentaneus naturis rerum, ut rationes superius factae probant, & quas D. Th. adducit infra q. 7. art. 13. tam ex parte Verbi, quod, cum sit lumen per essentiam, antecedere debet participationem luminis, quod est gratia, sicut solis praesentia antecedit illumina- tionem aeris, & quia cum sit secunda Trinitatis per- sona, prior origine, quam persona Spiritus sancti, eius missio, quae est per gratiam unionis, antecedere debet missionem Spiritus sancti, quae est per gratiam sanctificantem. Tum ex parte ipsius gratiae, quae cum sit accidentalis supponit substantialem, & cum or- dinetur ad actionem, supponit suppositum consti- tutum, quia, sicut actiones sunt suppositorum, ita etiam proxima principia agendi. Tum ex parte ipsius humanitatis, cuius magna dignitas, maximumque pri- vilegium est, quod primum donum ei collatum, fuit ipsum Verbum & unio ad illud: ex quo dono tan- tam ex primo fonte cetera gratiae dona in illam pro- fluxerunt.

Nihilominus, seclusa efficientia Physica inter has duas gratias, de qua dicam in solutione argumen- torum; existimo nullo modo immutari potuisse hunc ordinem naturae, quem inter gratiam sanctifi- cantem & unionis fuisse ostendimus; & consequen- ter gratiam habitualement non potuisse esse dispositio- nem praeparantem humanitatem ad unionem, sed solum consequentem & ornantem huma- nitatem iam unitam. Probat primum, quia, si Deus

immu-

inmutaturus esset hunc ordinem, quid quæso aliter
esset facturus, quam nunc fecit? Nam, si nihil aliter
faceret, neque habitudo moralis in ratione dispositio
nis, alia esset. Si vero aliquid esset aliter operaturus,
declaretur quid illud sit: quod certe fieri non pote-
rit. Quod alio modo sic declaro: nam, vel illa noua
ratio seu habitudo dispositionis moralis conveniret
gratiæ ex aliqua intrinseca proprietate eius; vel so-
lum per denominationem extrinsecam ex intentione
Dei ordinantis unum ad aliud. Primum dici non
potest, ut facile potest ostendi argumentis supra fa-
ctis de dispositione Physica, quæ procedunt de qua-
cunque qualitate, cuiuscunque naturæ vel propri-
etatis sit, & quia gratia habitualis non potest habere
aliam intrinsecam naturam vel proprietatem, quā
nunc habet, sed tantum maiorem vel minorem in-
tentionem, quæ non refert. Et denique quia nunc non
agimus nisi de hac gratia habituali, quā Christus ha-
bet, nulla interveniente mutatione intrinseca in en-
titate eius. Secundum etiam dici non potest; primo
quidem, quia sola extrinseca intentio agentis potest
variare denominationem finis & mediæ, ut actu vo-
liti & electi propter talem finem, quia hæc habitudo
convenit medio per solam extrinsecam denomina-
tionem: non potest tamen variare habitudinem in
ratione dispositionis præviæ, vel consequentis; quia
hæc non est posita in sola ordinatione agentis, sed in
aliqua alia causalitate, vel physica, vel morali, quæ
non ad causalitatem finis, sed vel ad materiam, aut
vnam ex alijs reuocatur. Potest hæc causalitas in
hunc modum declarari, etiam in morali dispositio-
ne, quæ aliquo modo sumenda sit in ordine ad agens
extrinsecum, & ad intentionem seu voluntatē eius;
nam, quod ordinatur ad finem ut medium, non præ-
supponitur ut existens vel futurum ut sic ordinetur
seu sit volitum; sed potius, quia est sic volitum, sit-
turum est per illam enim voluntatem, quia Deus or-
dinat illud ad finem, ordinat etiam illud ut sit. At vero
dispositio, siue Physica sit, siue moralis, si consideretur
in ordine ad agens, licet in ratione mediæ, sit ex
præordinatione agentis, tamen ut exerceat munus
præviæ dispositionis, non monet agens ad inducen-
dam formam, nisi ut præexistens in subiecto; & ita
in ordine ad agens naturale præviæ dispositionis Phy-
sica necessitat illud ad talem formam inducendam:
in ordine vero ad agens liberum inducit illud &
quantum est ex se determinat, quod etiam suo mo-
do participat dispositio moralis; & nisi hoc habeat,
non potest vlla ratione dispositio præviæ seu præpa-
rans appellari. Quod declaratur exemplo contritio-
nis; ideo enim est dispositio ad gratiam vel remissio-
nem peccati, quia illa ut posita in homine seu vte-
xerita, mouet, & quantum est de se determinat
Deum ad conferendum effectum gratiæ & remissio-
nis peccati, cuius signum etiam est, quia iuxta men-
suram contritionis infunditur gratia & sic peccati re-
missio; hæc ergo ratio & causalitas dispositionis non
consistit, nec consistere potest in hoc solum quod ab
extrinseco agente ordinetur ad aliam formam, sed
in hoc potius quod ratione illius talis forma infun-
datur, & secundum aliquam commensurationem
ad illa, quomodo vere dicimus B. Virginem, ratione
talis sanctitatis, humilitatis aut virginitatis, factam
esse digne capax matris diuinæ, & inclinasse
Deum, ut sibi talem dignitatem conferret.

Atque hinc fit, quod ut aliqua sit vera dispositio,
necesse est, ut ex se præsupponi possit secundum exi-
stentiam ad id, ad quod esse dicitur dispositio, ut sic
mouere possit, seu determinare agens ad inducen-
dam formam. Hunc autem modum præsuppositio-
nis non potest habere gratia habitualis respectu gra-
tiæ vnionis, quia ante illam non habet subiectum
accommodatum, in quo possit inherere, neque ex-
trinseca ordinatio Dei potest hoc mutare, non con-
ferendo substantiam, quia ille ordo naturæ est in-

A trinsecus ipsi rebus, quæ omnino eadem & eodem
modo manent: ergo ex sola extrinseca ordinatione
non potest esse unum prius natura alio in ratione dis-
positionis, nisi in ipsi rebus secundum se sit suffici-
ens fundamentum talis ordinis. Vnde omnes nunc
fatemur, Deum ordinasse gratiam sanctificantem
Christi ad gratiam vnionis, non ut ad finem, qui ac-
quiritur sed ut ad finem cui inferuat: quomodo
proprietates ordinantur ad essentiam, à qua dima-
nant, ut ad finem, & tamen non concedimus ordi-
nari illam gratiam ad vnionem ut dispositionē præ-
parantem ad formam, quia non intelligimus illam
ut determinatam Deum ad inducendam talem for-
mam, neque etiam ipsam vnionem intelligimus fieri
secundum aliquam commensurationem ad talem
gratiam habitualement, sed è contrario potius gratiam
intelligimus conferri proportionatam vnioni, iuxta
illud Ioan. 1. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi, Vnge-
niti à Patre.* Ex his ergo omnibus concluditur ratio,
quæ gratia habitualis, ex sola volūrate Dei extrinseca,
non potest inducere rationem dispositionis, nisi e-
ius causalitatem aut Physicam, aut moralem par-
ticipet. Sed non potest Physicam participare ut o-
stensum est. Nec moralem, quia, ut dictum est, non
potest Deus determinari ad conferendam vnionem
huic humanitati, eo quod videat ipsam tali gratia
affectam, quia, ut illam tali gratia afficiat, necesse est,
ut prius illam efficiat substantem in se vel in alio:
quia hic modus intrinsece præsupponitur ex parte
subiecti ad accidentalem vnionem. Et confirmatur
hæc ratio, nam, si Deus vellet dare humanitati Chri-
sti gratiam habitualement ut dispositionem præuiam
ad vnionem, quo alio modo illam conferret, quam
modo contulit? Certe nullus alius excogitari potest,
neque ex parte effectus, neque ex parte Dei. Non
quidem ex parte effectus, quia, ut supponitur, etiam
tunc daretur utraque gratia in eodem instante, & ac-
cidentalit gratia necessario supponeret substantia-
lem, quia esset a se inhaerens, & ut sic ab intrinseco
supponit subiectum existens & subsistens in se vel in
alio, & è conuerso gratia vnionis ex se & natura sua
non magis penderet à gratia sanctificante, quam
nunc pendet: ergo ex parte effectus nihil excogitari
potest, propter quod tunc magis haberet gratia ra-
tionem dispositionis præuiæ, quam nunc habet. Ne-
que etiam ex parte Dei, quia talis Dei voluntas in ef-
fectu manifestanda esset, nec potest variare inter res
ipsas modum causalitatis, nisi variet etiam depen-
dentiam vel habitudinem. Dices, posset velle ut gra-
tia vnionis penderet à gratia sanctificante, ita ut non
aliter veller, vnionem facere, nisi in anima habente
talem gratiam. Respondetur, si per dependentiam
nomen solum intelligamus, illam mutuum connexio-
nem inter illas duas gratias in ordine ad voluntatē
Dei operantis, concedo, posse Deum facere has gra-
tias cum hac connexionione, imo verisimile est ita nunc
voluisse ac fecisse, quia non nisi optimo & decretis-
simo modo voluit hoc mysterium operari: sed ex
hac connexionione non sequitur, gratiam habitualement
fieri dispositionem præuiam ad vnionem, quia po-
test illa connexio esse, non tanquam dispositionis
præuiæ, sed tanquam proprietatis necessario conse-
quentis. Nec poterat aliter esse volita illa connexio,
quia aliunde illa proprietas gratiæ necessario suppo-
nit vnionem. Sicut substantia animæ necessario est
connexa cum potentia intellectiva, & ut sic dici po-
test aliquo modo pendere ab illa ut supra explicatū
est, non tamen propterea dici potest intellectus dis-
positio præuiæ ad animam, neque vllus Philosopho-
rum ita loquitur: sed est proprietas & dispositio co-
sequens & ornans animam. Et Deus, qui, ut autor
naturæ vult illam connexionem non potest aliter
illam velle, supposito quod vult, intellectum non
esse, nisi inhaerentem ipsi animæ.

Ad vltimam ergo confirmationem concedo, hu-
iusmodi

*Habitualis
gratia ad hy-
potheticam
vnionem or-
dinata est,
ut ad finem
ad quem a-
liquo modo
conferret.*

Obiectio

Solutio

*Accidentia
via perfecti
ad substan-
tiale comple-
mentum di-
spensatio esse
nequit.*

*Non impli-
cat absolute
gratiam ha-
bitualem ef-
fectu instru-
um Physi-
cum an effi-
ciendam o-
mnem hy-
pothetice
sensu, si
mul non ha-
bita gra-
tia produ-
citur.*

Ad 3. solui.

*R. rationem
operis seu
gratiae sus-
tinetis.*

iusmodi causalitatem esse impossibilem gratiae ha-
bituali respectu gratiae unionis propter intrinsecam
& inseparabilem habitudinem seu ordinem, quo se-
cundum propriam rationem seu ordinem naturae
illam praesupponit, in ea natura, quae non habet sub-
sistentiam propriam, sed impeditam per unionem;
sicque est impossibile, ut in natura habente propriam
subsistentiam gratia aut alia forma accidentalis sit
dispositio praevia, vel physica, vel moralis ad ipsam
subsistentiam, propter rationem saepe factam quod
substantiale complementum naturae suae praesuppo-
nitur ad accidentarias perfectiones, qui ordo est in-
parabilis a rebus, quia ab ipsis non distinguitur; &
quia ante subsistentiam non intelligitur natura ha-
bere statum in quo possit accidentia sustentare: hic
autem ordo est directe repugnans ordini dispositio-
nis praeviae, ut satis declaratum est.

De Physica autem efficientia (quod in secunda
probatione in contrarium inquiritur) varij possent
esse dicendi modi, tamen, consequenter loquendo,
dicendum videtur, quod licet simpliciter non re-
pugnet, Deum uti gratia habituali ut instrumento
Physico ad efficiendam unionem hypotheticam, ut
argumentum recte probat; nihilominus tamen re-
pugnare, ut quando utraque gratia simul confertur
eidem naturae, gratia unionis fiat effectiva a gratia
habituali, quia causa efficiens simpliciter praesuppo-
nitur in existendo ordine naturae ad suum effectum,
nec potest illi simpliciter praesupponere, quia ef-
ficere supponit esse: gratia autem habitualis inhæ-
rens naturae unitae Verbo, necessario supponit ordi-
ne naturae unionem ut ostensum est: ergo. Et con-
firmatur ac declaratur illo simili; nam Deus, crean-
do animam subsistentem affectam intellectu & vo-
luntate, non potest illi in intellectu uti ut instru-
mento ad efficiendam ipsammet animam, in qua
inhæret, vel subsistentiam eius: ergo similiter, &c.
Ratio denique explicatur in hunc modum, quia ut ac-
cidents inherens efficit simpliciter supponi debet
sustentatum in suo esse a subiecto, in quo inhæret;
quia non aliter existit, neque per aliam actionem nisi
quae est ex subiecto, non potest autem subiectum su-
sistere accidents, nisi vel ipsum subsistens sit, & quasi
se ipsum sustentans, vel sustentatum ab alio, tanquam
subsistens in illo: ergo de primo ad ultimum, non po-
test accidents inherens alicui naturae esse principium
subsistentie eius, vel unionis, quae est ad subsistendum.

Ad tertium concedo, posse dari causam dispositi-
vum motalem cum aliqua prioritate naturae in eo
genere causae respectu sui effectus, nego tamen inde,
sequi, huiusmodi causalitatem, posse communicari
gratiae respectu unionis: imo, quia hæc causalitas,
quamvis moralis, prioritatem aliquam requirit &
praesuppositionem in existendo, ideo repugnat hu-
iusmodi causalitatem gratiae habituali communi-
cari, ut declaratum est.

Ad alias rationes contrariae sententiae facilius etiā
est responso. Ad 1. concedo, posse Deum, hæc dona
conferre, vnum ad aliud ordinando in ratione me-
dij aut finis, quod pendet ex voluntate operantis;
non tamen posset aliquem ordinem causalitatis in-
ter ipsas res instituere, quae non solum in eis non
habeat fundamentum, verum etiam repugnet mo-
do existendi earum, & intrinseco ordini, quem in-
ter se habent. Ad secundum, quia infertur non pos-
se gratiam habitualement dari ut proprietatem conse-
quentem gratiam unionis, negatur sequela; non
enim est similis ratio: nam licet gratia habitualis
non requirat ex natura sua gratiam unionis, nec pe-
tat esse proprietatem eius, tamen est conuerso gratia
unionis, quando est, postulat gratiam habitualement,
siue ut proprietatem physicam, siue ut moraliter
debitam: & ad hoc causalitatis genus nulla est in re-
bus ipsis repugnancia, sed maxima proportio, quia,
ubi hæc duae gratiae coniunguntur, vno simpliciter

praesupponitur & est natura prior. Ad tertiam iam
responsum est, nam est magna deceptio, ex conne-
xione rerum in ordine ad voluntatem agentis, in-
ferre causalitatem praeviae dispositionis. Ad 4. conce-
do, naturam praexistentem in propria persona
posse disponi per gratiam, vel actus eius ad unionem
posterio tempore factam in illa natura: illa tamen
esset dispositio quasi remota, non proxima. Vnde,
considerando illammet gratiam & actus eius, ut
sunt vel conservantur in eodem instante, in quo in
alia natura perficitur unio hypothetica, ut sic non
haberent rationem dispositionis, sed tantum pro-
prietatem vel effectum consequentium unionem,
quia ut tunc existunt vel conservantur, omnino
praesupponunt unionem, ut in simili explicabimus
latius infra. q. 6. disp. 17. sect. 6. Vltimum argumen-
tum non eget responso: admittamus enim omnes
illas congruentias ut de facto gratia habitualis non
sit dispositio ad unionem. Vltimus vero addimus
etiam hoc repugnasse. Estque valde probabile, quod si
illa causalitas non repugnasset cum alio ordine na-
turae, quo unio praesupponitur ad gratiam non esset
de facto exclusa, quia cum ea simul coniungi posset
alia habitudo secundum quam gratia est proprietatem
debita unioni quam supponit: excluditur ergo, quia
repugnat cum illo ordine; & hanc existimo esse
mentem D. Tho. quando illa ratione usus est: alias
non fuisset efficax probatio.

Ad primam confirmationem, iam explicatum
est, quomodo ex parte corporis possit antecedere
aliqua dispositio, pulchritudo vero, de qua ibi est
sermo, potius est dispositio consequens, & ornans,
quam praeparans, nisi fortasse, quatenus fundamen-
tum habeat in perfecta corporis complexione, & or-
ganizatione quae antecedit, ut dispositio ad ipsam
animam, ut dictum est.

Ad secundam confirmationem respondetur, et-
iam gratiam habitualement ordinari aliquo modo ad
operationem, ut principium quasi principale, & pri-
mum: & deinde etiam, ut confert esse participatum
divinae naturae: non est congrua dispositio praepa-
rans ad unionem substantialem in subsistentia diui-
na, non participata: sed vera & increata. Quia illud
esse, quod confert, accidentale est, quod supponit ef-
fectu substantiale: & in Christo supponit ipsam unionem
tanquam radicem a quo suo modo dimanat.

SECTIO III.

*Verum humanitas Christi unionem suam ad Ver-
bum mereri potuerit.*

Expeditis breuiter aliis causis, dicendum iam est
de causa meritoria, in qua potissimum hæc dis-
putatio versatur. Hæc autem causa intelligi potest,
aut intra ipsum Christum existens, aut extra, & de
utraque dicendum est. In ipso autem Christo distin-
guimus humanitatem (sub qua animam compre-
hendimus, ut natura antecedit unionem) ab ipso-
met Christo, quoniam in singulis est specialis diffi-
cultas. Supponimus autem, humanitatem Christi
non prius tempore extitisse in rerum natura, quam
fuerit unita Verbo, atque adeo Christum ipsum non
prius fuisse hominem quam Deum, ne modo dispu-
tare cum illis haereticis necesse sit, qui dixerunt Chri-
stum prius fuisse purum hominem, & deinde me-
ruisse suam unionem ad Deum, illi enim suppone-
bant, vel animam Christi extitisse ante incarnatio-
nem, ut Origenes, vel ut Photinus & Nestorius, et-
iam hunc hominem prius fuisse, quam fuerit Deus,
seu Deo unitus: ac denique non veram incarnationem;
sed unionem tantum accidentalem meruisse dice-
bant. Sed hoc iam refutatum est; aliud vero funda-
mentum infra disp. 16. ex professo improbat, ubi
hoc quod nunc supponimus, ostendimus.

In hac ergo quaestione varij dicendi modi esse
possunt